

Stefan Chwin

Pułapka
reparacji

JESTEŚ PATRIOTĄ ALBO ZDRAJCĄ

XXX TARGI KSIĄŻKI HISTORYCZNEJ

ZAMEK KRÓLEWSKI W WARSZAWIE – MUZEUM ARKADY KUBICKIEGO

Patronat Narodowy
Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej
Andrzeja Dudy
w Stulecie Odzyskania Niepodległości

1918 · 2018

TARGI KSIĄŻKI
HISTORYCZNEJ

www.historiaikultura.pl

WSTĘP WOLNY

Wystawcy z całej Polski • Największa oferta książek historycznych
Konferencje i spotkania z autorami • Salon Książki Muzealnej

24-27 listopada 2022 r.

ORGANIZATORZY TARGÓW

PATRONI HONOROWI

PARTNERZY

Rynek Książki.pl

książki

Wyspa

wydawca.com

PATRONI MEDIALNI

Chcesz pokoju, nie szykuj się do wojny

Jeśli w życiu publicznym coś mnie jeszcze dziwi, to tylko to, że gdy myślę: oto sięgnęliśmy dna, słyszę pukanie od dołu. Po Polsce ciągle jeździ ważny polityk i opowiada o młodych Polkach, że dają w szyję. Ma duży zestaw podobnych mądrości. Wypisz wymaluj teksty z biesiad, wesel i spędów towarzyskich. Jeśli jest jakaś różnica między nimi a spotkaniami prezesa, to taka, że po weselach ludzie trzeźwieją. A występy prezesa Kaczyńskiego są bezalkoholowe. Wstyd więc dla uczestników większy. Choć nie o wstyd tu chodzi. Bo chórek polityków, którzy odpowiadają na te bzdety, też do sensownych nie należy.

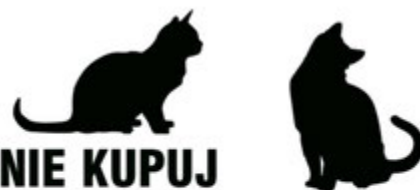
Marnujemy czas. Co gorsza, Polacy tracą z pola widzenia sprawę dla naszej przyszłości najważniejszą. Mamy wojnę na wschodzie, która, raz rozpoczęta, z dużym prawdopodobieństwem może jeszcze się rozszerzać. Z konsekwencjami, których już doświadczamy. Inflacja i drożyzna w kraju frontowym mają naturalne podłoże do dalszego rozwoju. W Polsce debata na temat Ukrainy została praktycznie zamrożona na poziomie, który dyktuje propaganda rządowa. Każda próba racjonalizowania, a nawet tylko przytaczania ocen innych od obowiązujących, kończy się epitetami i zaliczaniem do ruskich onuc. Nie dziwcie się, że w tej sytuacji wymiana poglądów opuściła media i toczy się poza nimi. Mamy nowy drugi obieg.

Nie ma uczciwej debaty, która pomogłaby ludziom zrozumieć ten coraz bardziej skomplikowany świat. By sprostać takim oczekiwaniom, trzeba liderów z cechami, których od przywódców wymaga prof. Grzegorz W. Kołodko. Pryncypialnością, uczciwością i mądrością. W Polsce mamy wszystko na opak. Tkwimy więc w dziadostwie.

Wspominam o prof. Kołodce, bo jest jednym z niewielu uczonych, ale też praktyków z sukcesami, w czasie gdy był wicepremierem, którzy chcą i potrafią opisywać świat. Ten tu i teraz. Prof. Kołodko patrzy na problemy w skali globalnej. Widzi świat z drugą zimną wojną. I dwoma potężnymi, równoległymi kryzysami neoliberalnego kapitalizmu i liberalnej demokracji.

W książce „Wojna i pokój” z odwagą człowieka świadomego globalnych zagrożeń pisze o konsekwencjach tej wojny dla gospodarki światowej. I oczywiście dla Polski. W odróżnieniu od wielu wcześniejszych erudycyjnych rozpraw ekonomicznych profesora tę książkę może przeczytać ze zrozumieniem każdy. Już na początku prof. Kołodko zderza się z tym, co przy każdej okazji klepią politycy: „Chcesz pokoju, szykuj się do wojny”. Prof. Kołodko swoją przewrotnie zatytułowaną książkę „Wojna i pokój” zaczął od dedykacji: „Tym, którzy walczą o pokój, nie szykując się do wojny”. A dalej jest jeszcze ciekawiej.

BAKOWSKI

**NIE KUPUJ
KOTA W WORKU**

Wypróbuj E-PRZEGLĄD

Sprawdź, jak wygląda
elektroniczne wydanie

Kliknij baner na
 tygodnikprzeglad.pl

I zobacz pierwsze strony tygodnika

W NUMERZE

KRAJ

- 8 Budowa elektrowni jądrowej to nie żart**
O czym nie mówią media i politycy
- 12 Pułapka reparacji**
– rozmowa z prof. Stefanem Chwinem
- 17 Klaps ze skutkiem śmiertelnym**
Reaguj na przemoc
- 20 8 miliardów Ziemiań**
– rozmowa z dr hab. Agnieszką Fihel
- 30 Bracia Kowalczykowie ciągle górą**
Odmiany opolskiego patriotyzmu

ZAGRANICA

- 24 A mury rosną, rosną, rosną...**
Świat ogrodzony
- 27 Ameryka podzielona jak nigdy wcześniej**
Wnioski z wyborów połówkowych
- 50 Nina, „Marilyn” i Kira**
Amazonki Mosadu

HISTORIA

- 34 Piewcy niepodległości**
Marginalizowana rola socjalistów

KULTURA

- 38 Poezja po niej zostanie**
Nina Andrycz uzależniona od teatru
- 41 Culturalia**
- 66 Bruno Schulz: Sex-Fiction**

ZDROWIE

- 42 Nie jesteśmy bogami**
– rozmowa z dr. Marcinem Czyżem

OBSERWACJE

- 46 Dziękuję za ślepotę**
Choć stracił wzrok, nie poddał się

PSYCHOLOGIA

- 54 Mordercze fantazje**
Skąd się biorą?

ZWIERZĘTA

- 58 W puszczy nic nie jest oczywiste**
Jarząbek i sówka

FELIETONY I KOMENTARZE

- 3 Jerzy Domański**
Chcesz pokoju, nie szykuj się do wojny
- 11 Jan Widacki**
Z Kaczyńskim po kraju...
- 19 Andrzej Szahaj**
Moja piątka
- 23 Roman Kurkiewicz**
Niepodległość nic nieznacząca
- 49 Tomasz Jastrun**
Zepsuty cud
- 57 Agnieszka Wolny-Hamkało**
Zbrodnia i kara

17

KRAJ

KLAPS ZE SKUTKIEM ŚMIERTELNYM

Reaguj na przemoc

27

ZAGRANICA

AMERYKA PODZIELONA JAK NIGDY WCZEŚNIEJ

Wnioski z wyborów połówkowych

58

ZWIERZĘTA

W PUSZCZY NIC NIE JEST OCZYWISTE

Jarząbek i sówka

Projekt okładki: Daria Słowińska-Kettner

FOT. RENATA DĄBROWSKA/AGENCJA WYBORCZA.PL

f Profesor na cmentarzu (z którego jeszcze wrócić)

Prof. Jan Widacki pisze, że pomnik ułanów poległych w czasie tłumienia rozruchów robotniczych w listopadzie 1923 r. co roku tonie w blasku niezliczonych zniczy i w kwiatkach.

Najmieszniejsze jest to, że kwiaty na pomniku ułanów walczących w imię interesów klasy posiadającej składają dzisiejsi przedstawiciele klasy pracującej, nadal czerpiącej z tego, co tamci

robotnicy wywalczyli. To tak, jakby Afroamerykanie z Potudnia Stanów Zjednoczonych składali wieńce na grobach posiadaczy pól bawełny i ich siepaczy. I jeszcze ich wychwalali pod niebiosa za budowanie kapitalizmu i przedsiębiorczości.

Michał Czarnowski

Ignorancja, ignorancja i jeszcze raz ignorancja! Dziś wiedza ogranicza się do zapamiętywania nagłówków portali internetowych i przekazu dnia sąconego przez main-, a raczej drainstream. Brak krytycznego myślenia opartego na wiedzy. Płyiczna intelektualna. Ale to wszystko jest w zgodzie z krzywą Gaussa. Elity intelektualne to tylko maleńki odsetek. W odróżnieniu od PO i tzw. lewicy Kaczyński odrobił tę lekcję.

Marek Głowinkowski

✉ Dlaczego Polacy tak anemicznie reagują na afery wywołane przez PiS?

Bo większości Polaków brakuje aspiracji do życia w lepszym państwie i społeczeństwie. Brakuje przekonania, że może być inaczej. Była pełna miska i ciepło w domu.

Michał Siemiński

Polaków i polskie firmy dobija inflacja. Ochrona zdrowia leży, oświata jest w głębokim kryzysie, brakuje ważnych leków, do tego wojna na Ukrainie. To wszystko sprawia, że racjonalnie myślący ludzie chcą zwyczajnie przecze-kać do wyborów parlamentarnych. Oczekują też na porozumienie się opozycji w kluczowych sprawach.

Damian Paweł Strączyk

Bo to ich nie dotyczy. 30 lat „demokracji” nauczyło ludzi, że nie mają żadnej sprawczości, a rząd zajęty swoimi sprawami prowadzi wielką politykę. 20-procentowe bezrobocie nie było problemem dla rządu, a ci, którzy do niego doprowadzili, są dziś przedstawiani jako mężowie stanu i nadzieja na normalność. Ludzie naprawdę mają swoje problemy. *Zdzisław Nowak*

Prawdopodobnie dlatego, że przyzwyczaili się do niskich standardów, obowiązujących już od wielu lat. Poza tym dotarła do nich ponura prawda, że jedyną realną alternatywą dla obecnych aferzystów są... również aferzyści, tyle że z innej opcji politycznej.

Katarzyna Kulesza

Sklada się na to kilka przyczyn. Po pierwsze, PiS znakomicie radzi sobie z propagandą, która do wielu trafia. Po drugie, ludzie pamiętają nierozliczone afery z przeszłości. I wychodzą z założenia, że „ci też kradną, ale przynajmniej coś dali”. Po trzecie wreszcie, przeciętny człowiek wie, że zdecydowana większość afer pozostaje bezkar- na. Uznaje więc, że tak być musi.

Łukasz Marcin Jastrzębski

ZDJĘCIE TYGODNIA

Krzysztof Żuczkowski

Płot za milion

Na zorganizowanie wystawy zdjęć na ogrodzeniu terenu budowy spółka Pałac Saski wydała 1 mln zł. Kto bogatemu zabroni?

W połowie listopada **liczba mieszkańców Ziemi przekroczy 8 mld.** Najwięcej mieszkańców mają Chiny (1,426 mld) i Indie (1,412 mld). W 41 państwach liczba ludności maleje. Także w Polsce.

Józef Hen, wybitny pisarz, popularyzator historii, autor biografii m.in. Boya Żeleńskiego i króla Poniatowskiego, **obchodzi 99. urodziny.** Ad multos annos!

W ciągu roku samobójstwa w Polsce popełnia ponad 5 tys. osób. Aż 1,5 tys. dzieci i nastolatków podjęło w 2021 r. próby samobójcze. Przez całą dobę działa Telefon Zaufania dla Dzieci i Młodzieży – 116 111.

Wolontariusze z Grupy Granica podają, że od lipca na granicy z Białorusią zginęły 22 osoby, o pomoc zwróciły się 1642 osoby, w tym 68 dzieci. Odnotowano 254 wywózki uchodźców. Od początku kryzysu na granicy potwierdzono zgon 27 ofiar.

90-letni Andrzej Pilecki, syn rtm. Witolda Pileckiego, który został rozstrzelany w 1948 r., domaga się od państwa **ponad 26 mln zł zadośćuczynienia** i odszkodowania. Pierwsza rozprawa odbędzie się przed Sądem Okręgowym w Warszawie. Dzieci i żona Pileckiego dostali już odszkodowanie w 1990 r. Otrzymali wówczas 500 mln ówczesnych złotych.

Ukraińska poetka Marianna Kijanowska dostała **Międzynarodową Nagrodę Literacką im. Zbigniewa Herberta.** Tom poezji poświęciła ludobójstwu w Babim Jarze, gdzie w latach 1941-1943 Niemcy zamordowali ok. 150 tys. Żydów, Polaków, Ukraińców i Romów.

Od lat 70. XX w. w amerykańskich szkołach odnotowano

ponad 2 tys. incydentów z użyciem broni palnej.

Już 30,5 tys. uczniów korzysta z edukacji domowej. W ciągu pięciu lat ich liczba wzrosła z poziomu 7 tys.

Szalejący w wojsku za czasów, gdy ministrem obrony był **Antoni Macierewicz**, a wcześniej pracownik apteki, **Bartłomiej Misiewicz**, zajął się czymś mu bliższym. Nielegalną sprzedażą alkoholu i jego promocją z wykorzystaniem swojego nazwiska. Skończyło się prawomocnym wyrokiem sądu i grzywną 20 tys. zł.

W parze z sukcesami sportowymi **Igi Świątek**, najlepszej tenisistki w rankingu WTA, idą zarobki. W tym roku zarobiła na korcie 9,4 mln dol.

12 osób zginęło w październiku w Tatrach. Nigdy wcześniej nie zginęło tam aż tyle osób w ciągu tylko jednego miesiąca.

W Warszawie testowany jest skonstruowany przez polskich inżynierów autobus napędzany wodorem. Nie emituje żadnych spalin, a produktem ubocznym jest woda destylowana.

Do 20% miejscowości w Polsce nie dociera żaden transport publiczny.

Ponad 77 tys. zapór, tam i służ postawiono na 150 tys. km polskich rzek.

Co trzecia wyeksportowana na świecie pieczarka pochodzi z Polski. W 2021 r. polscy producenci wystali głównie do Wielkiej Brytanii, Niemiec i Francji ponad 232 tys. ton pieczarek o wartości 400 mln euro.

1,2 tys. firm w Polsce zajmuje się produkcją wyrobów kosmetycznych i toaletowych. Wartość rynku kosmetyków sięga 4 mld euro.

PRZEBŁYSKI

Bezwstyd (bez granic)

Wiadomo, że po Instytucji Pamięci Narodowej trudno się spodziewać czegoś sensownego. Usługowa instytucja zmontowana pod potrzeby prawicy, obecnie dojnej zmiany, za prezesury Nawrockiego, zatrudniającego 2,5 tys. pracowników, mnoży zezowatą wersję historii.

Nie za darmo. Za wierną służbę pracownicy chcą większej kasy. Związkowcy z Solidarności uważają, że średnie wynagrodzenie 6430 zł brutto plus dodatki i nagrody to zbyt mało. Nawet gdy 98% pracowników dodatki już otrzymało w tym roku – w kwietniu 1500 zł, w lipcu – 2300 zł i 700 zł w listopadzie. Bo jak wycenić wstyd?

A jak ocenić słowa związkowców, którzy chcą, „by w IPN relacje opierały się na wartościach etycznych, godności drugiego człowieka i wzajemnym szacunku”? Kpią, bo sami robią na opak.

Hussarya Morawieckiego

To był numer na wydrę. Czyli, jak to mówią, oszustwo szczególnie beczelne. Przypomniane przez „Nie”. W listopadzie 2016 r. po ośmiu latach zapowiedzi i wyciągania kasy spółka Veno Automotive (później Arrinera)

otrąbiła sukces. Polski supersamochód sportowy Arrinera Hussarya z prędkością ponad 300 km/godz. był gotów do pokazu. Skusił się Mateusz Morawiecki, minister rozwoju.

Zasiadł za kierownicą i ogłosił, że to cudo „może konkurować z najbardziej znanymi markami, jest wyjątkową wizytówką polskiej technologii i polskiego eksportu”. Do pieca dosypała jego zastępczyni Jadwiga Emilewicz: „Wszystko, co najlepsze mamy w Polsce, zostało zamknięte w arrinerze hussaryi”. Pic i fotomontaż. W realu deska rozdzielcza była z opla corsy, a zegary, wskaźniki i silniki z audi. W 2019 r. superautko, którego nigdy nie było, trafiło do śmieci. A kasa do cwanych picerów. A Morawiecki? Awansował. I odstawia jeszcze większe numery.

Przejdźcie na dietę (bankową)

Czekamy i jakoś nie możemy się doczekać. W sierpniu Bartosz Urbaniak, szef bankowości agro BNP Paribas, na łamach „Rzeczpospolitej” radził Polakom, by przeszli na dietę roślinną. I przestrzegał, że jesienią będziemy mieli spore problemy z wazryngami, bo będzie mało towaru. Tak to się sprawdziło jak reklama „BNP Paribas – bank zmieniającego się świata”.

Na kampanię poszły miliony. Nie musimy chyba, choć chętnie to zrobimy, pisać, kto zapłacił za te telewizyjne filmiki, plakaty i bzdety. Zapłacili wkurzeni rolnicy. Także ci, którym francuski bank wywrócił życie szalejącymi prowizjami i opłatami. I wizytami windykatów. Może zamiast nich zająłby do nich Bartosz Urbaniak.

Solidarność
w IPN **apeluje**

Czynnikowie Organizacji Zakładowej NSZZ „Solidarność” w Instytucji Pamięci Narodowej zapewniali medialno o to, by kierownictwo Instytutu pochyliło się nad problemami pracowników IPN, m.in. niskimi płacami. Instytut odpowiada, że średnie wynagrodzenie w IPN-se wynosi 6430 zł brutto, a do tego dochodzą dodatki i nagrody. Wygląda na to, że Solidarność i kierownictwo IPN-u będą miały w najbliższym czasie o czym rozmawiać.

PYTANIE TYGODNIA | Dlaczego Jarosław Kaczyński tak często mówi o LGBT+?

DR HAB. MICHAŁ BILEWICZ,

Centrum Badań nad Uprzedzeniami UW

Odwotywanie się do homofobii jest obecnie typowe dla propagandy populistycznej na całym świecie i nie wyróżnia prezesa PiS spośród liderów formacji o takim charakterze. Jego celem jest odwołanie się do niskich emocji większości społeczeństwa, gdyż – jak pokazują badania – potencjał mobilizujący takiej narracji jest spory. Jarosław Kaczyński takimi wypowiedziami próbuje ponadto kolejny raz ustawić się w roli reprezentanta ludu wobec wielkomiejskich elit. Jest w tym logika, gdyż akceptacja dla osób nieheteronormatywnych jest znacznie większa w dużych ośrodkach i wśród młodych. Wygląda na to, że Kaczyński odpuścił sobie ten elektorat, dla którego nie ma żadnej oferty, i zabiega o ten starszy, biedniejszy, z prowincji, m.in. poniżając ludzi, którzy i tak na niego nie zagłosują.

NINA DURYS,

aktywistka LGBT+, Fabryka Równości

Dlatego, że cała strategia jego partii opiera się na gwałtownym sprzeciwie społeczeństwa wobec rządów PO i liberalnej wizji gospodarki. W związku z tym Kaczyński robi, co może, aby podkreślić różnice nie tyle między PiS a PO, dla jego wyborców oczywiste, ile między PiS a lewicą, która potencjalnie mogłaby przyciągnąć część cierpiących

z powodu skutków neoliberalizmu. Prawdopodobnie stąd bierze się ciągle podkreślanie odmiennego nastawienia do religii, aborcji, praw kobiet czy tradycyjnych hierarchii społecznych, jak również uderzanie w osoby LGBT+. Chodzi o budowanie poczucia, że „oni” stanowią zagrożenie, by w ten sposób stabilizować posiadane poparcie.

ANNA JUREK,

edukatorka seksualna, filozofka

Mogę tylko domniemywać. Może prezes chce zbić kapitał polityczny na opowiadaniu nieprawdy na ten temat? Może, jak większość z nas, czasem czuje, że nie ma wiedzy na jakiś temat, a jednak chętnie się wypowie? Może temat go interesuje? Jeśli chce zbić kapitał, to zagranie jest poniżej pasa, bo uderza w grupę, która i tak ma w Polsce ciężko, a on te trudności potęguje. Jeśli nie ma wiedzy, może ją łatwo zdobyć. Są organizacje, które dostarczają rzetelnych informacji, prowadzą szkolenia i warsztaty, także online. Można podejrzewać podłoże lękowe, ponieważ boimy się tego, czego nie znamy – i w związku z tym zachowujemy wrogo. Warto wtedy: zdobyć wiedzę; porozmawiać z kimś życzliwym i zaufanym o naszych przekonaniach i emocjach; przypomnieć sobie, że słowa mogą budować i niszczyć, i zapytać, którą z tych opcji chcemy wprowadzać w życie.